

NIKOLA TOMINAC

HRVATSKE KRAJIŠKE PUKOVNIJE U FRANCUSKO-HABSBURŠKOM RATU 1809. GODINE

Nikola Tominac
Ministarstvo obrane RH, Glavni stožer OS RH
Sarajevska 7
HR 10000 Zagreb
nikola.tominac@vip.hr

UDK: 94(497.5)"17/18":355
355.1(497.5)(091)
Pregledni članak
Ur.: 2010-11-07

Radi istraživanja značajnih događaja iz naše vojne povijesti autor objavljuje rezultate istraživanja o sudjelovanju hrvatskih krajiških pukovnija u francusko-habsburškom ratu iz 1809. godine. Osvrće se na zanemarivanje i vrednovanje naših ratnika u pojedinim bitkama, iako su u njima dali nemjerljiv doprinos, kao i na pokušaje da se ta nepravda naknadno ispravi.

Cljučne riječi: Napoleon, francusko-habsburški rat iz 1809. godine, Hrvatska vojna povijest, Malborghett, Predil, Oguliner Grenzinfanterieregiments Nr. 3, Szluiner Grenzinfanterieregiments Nr. 4.

Uvod

Tijekom 2009. godine obilježena je 200. obljetnica "*Rata iz 1809. godine*", vođenog između austrijske i francuske vojske.¹ U ovom prilogu obrađene su bitke za Malborghett i Predil, naselja na tromeđi Austrije, Slovenije i Italije, a u idućem nastavku bit će obrađene borbe protiv generala Augustea Frédéricica Marmonta u tijeku njegova pohoda iz Dalmacije kroz Liku prema Beču. U ovom je ratu Lika pretrpjela izuzetno velike ljudske gubitke i

¹ Imao sam čast prisustvovati međunarodnom obilježavanju obljetnica i posjetiti mjesta pojedinih bitaka.

teška stradanja naselja od upada Turaka u pograničnom pojasu s Bosnom, kao i na smjeru povlačenja Marmontove vojske prema Beču.

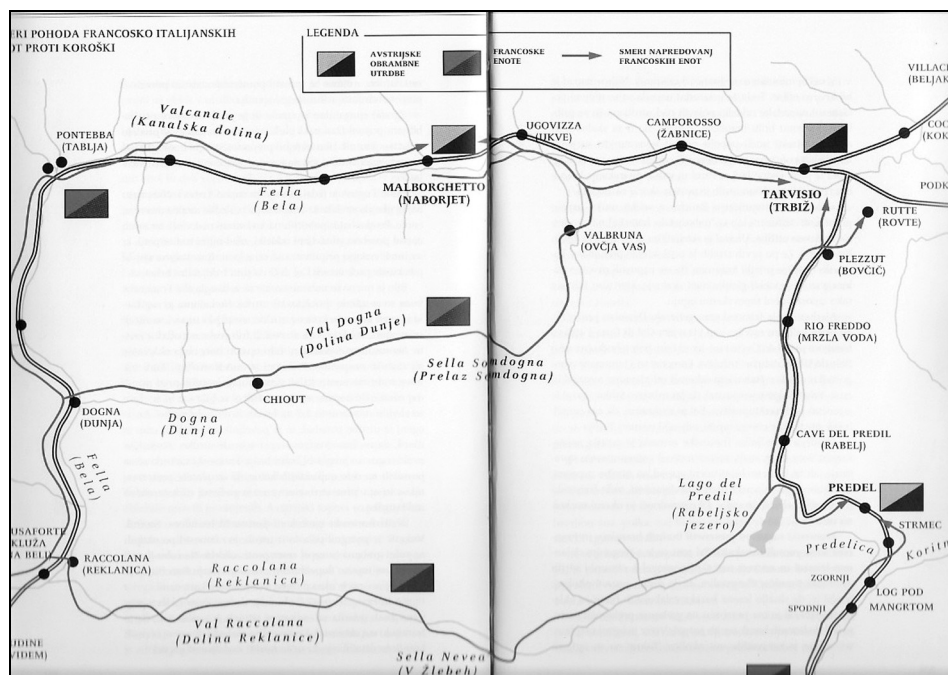
Vojno-politički ciljevi rata

Da bismo pojasnili političke ciljeve ovoga rata potrebno je u uvodu dati prikaz društveno-političkih odnosa koji su u to vrijeme vladali u Europi. "Napoleonovi ratovi" obuhvaćaju vojne aktivnosti koje je vodila Francuska od prekida Amienskog mira 1803. pa do sloma 1815. godine. To su bili klasični osvajački ratovi s jedinim ciljem da se politički odnosi u Europi podrede francuskim interesima. Osnivanjem Rajnskog saveza (12. srpnja 1806.) nestalo je Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti, a Franjo II. se 6. kolovoza 1809. odrekao rimskog prijestolja i proglasio se austrijskim carem. Time je njemački jug došao pod francuski utjecaj, a Austrija je politički potisnuta u stranu.

U želji da se obrane od Napoleona Bonapartea europske zemlje, predvođene habsburškim carstvom, stvorile su *Petu protunapoleonsku koaliciju* i pokrenule novi rat 1809. godine. Usput dolazi do oživljavanja ustaničkih pokreta u njemačkim zemljama. Značajan ustanak izbio je u Tirolu 8. travnja pod vodstvom Andreasa Hofera, poznat kao *Tirolski ustanak*. Zaokupljenost Francuske ratom u Španjolskoj, gdje je nakon lakih pobjeda francuska vojska zapala u krvave i okrutne borbe sa španjolskom gerilom, davala je saveznicima optimističku prognozu. Rat iz 1809. godine bio je vrlo složen i vodio se na većem dijelu Europe. Bojišnica se protezala od Španjolske i Italije na jugu do Poljske i Njemačke na sjeveru.

Habsburška monarhija je namjeravala da s više napadnih smjerova razvuče Napoleonove snage i tako ih postupno uništi. Pod zapovjedništvom nadvojvode Karla, jedna armija prelazi 10. travnja 1809. rijeku Inn i upada u Bavarsku. U isto vrijeme nadvojvoda Ferdinand upada s 35.000 ljudi u Varšavsko vojvodstvo (uglavnom današnja Poljska). Armija nadvojvode Johanna (Innerösterreichischen Armee) upada iz Klagenfurta (Koruška) i Ljubljane u sjevernu Italiju, tada pod francuskom upravom. Johannova armija težišno se sastojala od dva korpusa: *Osmog* pod zapovjedništvom podmaršala de Chastelera i *Devetog* pod zapovjedništvom hrvatskog bana podmaršala Ignaza grofa Gyulaja. U sastavu ovih snaga značajno su zastupljeni hrvatski vojnici, osobito krajiške graničarske pukovnije. Treba napomenuti da su na području sadašnje Like i dijela Korduna djelovale četiri graničarske pješačke pukovnije: Lička (prva), Otočka (druga), Ogulinska (treća) i Slunjska (četvrta).²

² Vojni povjesničar Emil (Ivan) Voinovich izračunao je da je svaki drugi pripadnik ovih postrojbi izgubio život u ovome strašnom ratu.

Sl. 1. Pravci pohoda Francuza prema Beču u svibnju 1809, pravci preko Malborghetta i Predila (V. Klavara, 2003, 132).

Budući da u ovom prilogu obrađujemo dvije bitke, težišno pratimo ratni put glavnih protagonista iz Ogulinske treće nacionalne graničarske regimente i Slunjske četvrte nacionalne graničarske regimente, čije su dvije bojne iz svake regimente u početku napadnih aktivnosti bile u sastavu *1. divizije/9. korpusa*, skupine generala Kálnássy von Kálnása.³ Zbog operativnih potreba Chasteler je s jednim dijelom snaga premješten u Tirol, a na mjesto zapovjednika korpusa dolazi podmaršal grof Albert Gyulai. Chasteler je uspio u kratkom vremenu osvojiti Innsbruck, odakle je preko Brennera krenuo prema Južnom Tirolu. Tu je izveo vrlo uspješno obilaženje francuskih snaga kod Trenta i prisilio ih na povlačenje prema Veroni.⁴ Francuskim snagama u Italiji zapovijeda Napoleonov nećak i potkralj Italije – princ Eugen Beauharnais. No, otvorivši istodobno više frontova, Austrijanci su se preračunali u svojoj vojnoj moći. Na kraju će ih ta nepromišljenost stajati teškog poraza.

³ M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 438.

⁴ M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 46 i nadalje.

Budući da je Prusija u ovom ratu ostala neutralna, Napoleon se mogao spremati na odlučujuću bitku koju je zasnivao na strateškom iznenađenju. Protivno mišljenju većine svojih generala, odlučio je glavninu snaga usmjeriti isključivo prema Beču, te je pozvao svoje vojskovođe iz Italije i Dalmacije da krenu prema toj bojišnici. Doslovce je zanemario eventualno negativne posljedice poraza u ratnim operacijama u Italiji, Tirolu, Varšavskom vojvodstvu i u Dalmaciji. Vojnička logika i vrhunsko vojno umijeće nalagala mu je da sve karte baci na jednu točku: bitku kod Vagrama blizu Beča, koja je trebala odlučiti o sudbini čitavoga rata. Vrlo rizična odluka, ali uz dosta ratne sreće u konačnici se pokazala ispravnom. Iz Francuske je žurno prebacio 36.000 ljudi. S tim snagama prelazi Dunav 4. srpnja, a 6. srpnja pobjeđuje nadvojvodu Karla u krvavoj bitci kod Vagrama. U ovoj će bitci sudjelovati ukupno oko 330.000 vojnika, a poginut će oko 51.000, najviše od djelovanja razornog topništva. Iako habsburški generali prethodno uspijevaju izvojevati dvije pobjede u bitkama kod Asperna i Esslinga (21. – 22. svibnja), to je nedovoljno da baci inteligentnog Napoleona na koljena. Nakon teških borbi kod Znojma 11. srpnja, nadvojvoda Karlo je prisiljen zatražiti primirje koje je potpisano 12. srpnja. Nakon habsburških poraza potpisan je 14. listopada 1809. mir u Schönbrunn. Naravno, na štetu Austrije.

Gdje su sve ratovali "Ogulinci" u tom pohodu? U ožujku je Ogulinska regimenta s dvije bojne pod zapovjedništvom brigadira Čivića krenula u Italiju, a treća pričuvna bojna pod bojničkom Šljivarićem (Slivarić) krenula je u sklopu tzv. "Opservacijskog korpusa" zajedno s glavninom ličkih snaga drugoga poziva prema Dalmaciji protiv Marmontovih snaga. Zadaća "Opservacijskog korpusa" bila je zaštita lijevog krila nadvojvode Johanna od Marmontovih snaga.⁵ Kao prethodnica glavnih napadnih snaga Čivićevo "Ogulinci" imaju nekoliko žestokih sukoba tijekom prodora prema Veroni, osobito kod Pordedonea i Sacilea (16. travnja) gdje su zarobili mnogo protivničkih vojnika. Nakon neuspjeha nadvojvode Karla u Bavarskoj i odluke o povlačenju nadvojvode Johanna iz Italije, "Ogulinci" su sada u zaštitnici snaga u povlačenju, dakle, opet u intenzivnim borbama. Kod Sacilea je zarobljen satnik Vuković i njegov će dnevnik biti od velikoga značenja za naknadnu rekonstrukciju stvarnih događaja u borbama za Malborghett.⁶

U povlačenju su "Ogulinci" imali teški sukob s Francuzima kod St. Daniela, gdje nakratko uspijevaju zaustaviti prodor protivnika. Tu će se posebno iskazati zapovjednik brigadir Čivić koji će radi herojskog držanja i

⁵ O ovome pohodu pripremam poseban materijal.

⁶ Nije poznato kako se iz zarobljeništva uspio priključiti matičnoj postrojbi.

vrhunskog vođenja postrojbi dobiti jedno od najviših vojnih odlikovanja – viteški križ reda Marije Terezije. Tu je bio teško ranjen. U zaštiti glavnih snaga u povlačenju izginula je glavnina Ogulinaca. Iako dosta prorijeđeni velikim gubitcima, dobili su zadaću blokade na Malborghettu...⁷

Bitka za klanac Malborghett

Jedna od značajnijih epizoda naslovljenoga rata je obrana klanca Malborghetta (tal.: Malborghetto, slov.: Naborjet) u svibnju 1809., koji će zbog iskazanog herojstva branitelja u službenim austrijskim izvještajima i literaturi dobiti naziv "Austrijski Termopili". Ta je obrana označena kao jedna od najvećih herojstava u austrijskoj vojnoj povijesti, a njezini sudionici Ogulinski graničari pod zapovjedništvom Milete pl. Vuchetich-a (Vučetića) od Brinja, s pravom se smatraju austrijskim Leonidom, jer su tri dana štitili svoje snage u povlačenju protiv glavnine francuske Južne armije.

Sl. 2. Nepoznat autor: Satnik Mileta pl. Vuchetich (osobna zbirka Branimira pl. Vučetića iz Zagreba).

⁷ P. KUSSAN, 1852, 25-26.

Tadašnja operativna djelovanja tek su djelić u mozaiku toga strašnog rata, ali vrlo zanimljivoga za hrvatsku ratnu povijest. Nakon što je nadvojvoda Karlo 22. travnja pretrpio teški poraz u Bavarskoj, nadvojvoda Johann morao se žurno povući s glavninom svojih snaga iz sjeverne Italije prema Beču. U tijeku povlačenja vode se žestoke borbe. Od rijeka Piave i Tagliamenta povlači se nadvojvoda prema gradiću Tarvisu, gdje su 13. svibnja stigle njegove iscrpljene snage. Tu je planirao zaustaviti nadiruće Francuze od ulaska u operativan prostor pokrajine Koruške, ali bez uspjeha.⁸ Glavni smjer povlačenja išao je dolinom rijeke Felle kroz selo Malborghetto i dolinom rijeke Soče preko prijevoja Predila u Julijskim alpama. Daljnje povlačenje prema Koruškoj - okolici Villacha, trebale su zaštititi poluzavršene austrijske gorske utvrde Malborghetto i Predil. Njihovo utvrđivanje su započeli inženjerijski satnici Hermann i Hensel još u kasnu jesen 1808. godine. Radovi su bili obustavljeni zbog nedostatka financijskih sredstava. Kada se vojna situacija promijenila na štetu Austrijanaca, počeli su ubrzani radovi na njihovom dovršenju. Radovi su opet povjereni Hermannu i Henselu. Međutim, vremena za temeljite radove nije bilo. Da bi spriječili negativne učinke zbog nezavršenih utvrda, otpor neprijatelju trebale su nadomjestiti hrabre, vojno iskusne i uvježbane posade.⁹

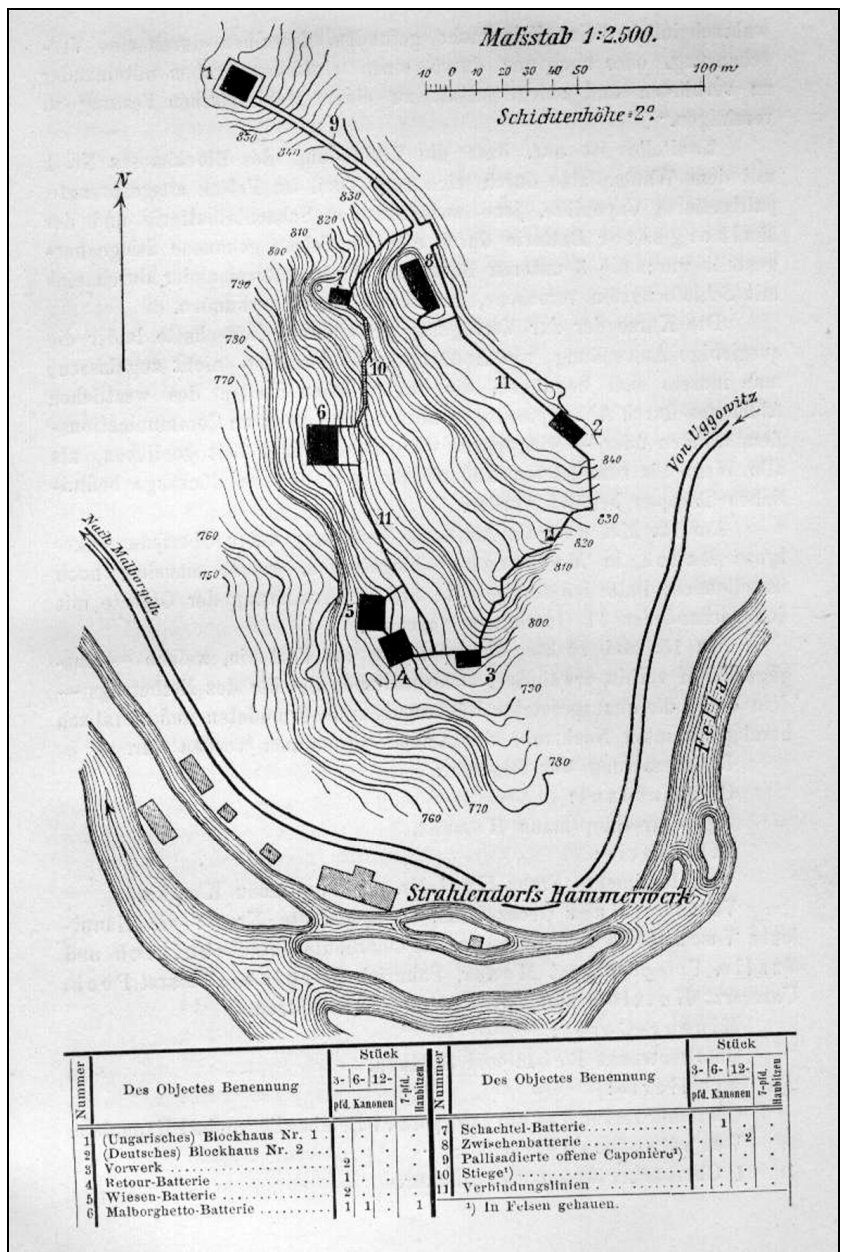
Već 12. svibnja stižu u utvrdu Malborghetto topničke postrojbe kojima zapovijeda nadtopnik Ignaz Rauch von Montepredil, a istog dana generalbojnik Johann grof Nobili provodi inspekciju utvrde. Henselu zapovijeda da poduzme dopunska ojačanja topništvom te od prolazeće vojske osigura oko 200 vojnika za obranu. Rauch je rasporedio artiljerijska oruđa na položaje i čekao ulaz pješastva u utvrdu kao glavnine snaga za obranu. U to se vrijeme na ovom prostoru vode borbe manjeg intenziteta između austrijskih začelnica i francuskih prethodnica. Kod Malborghetta će opet Ogulinci voditi borbe dok se ne ustali jača i organizirana crta obrane. Tu zatječemo ogulinske postrojbe (odjele) satnika Kosanovića, Mamule i Holjevca.¹⁰

U zoru 14. svibnja u utvrdu ulazi 2. *odjel 3. ogulinske krajiške regimente*, što ga je za obranu odredio podmaršal grof Albert Gyulai. Odjel se sastoji od *Jezeranske kompanije* (satnije) čije je zapovjednik satnik Mileta pl. Vučetić i *Modruške* pod zapovjedništvom satnika Josipa Cesara. Prema raspoloživim podacima ta je skupina brojala 7 časnika i 304 vojnika. Tim su snagama pridodana 24 artiljerca s 10 topova i jednom haubicom, te devet inženjeraca, dakle ukupno 344 branitelja. Iz raspoloživih izvora nije vidljivo jesu li svi položaji u utvrdi bili posjednuti.

⁸ M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 208.

⁹ M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 363, 374.

¹⁰ *Hrvatski graničari...*, 1908, 12.

Sl. 3. Položaji austrijskih utvrda na Malborghettu (V. Klavara, 2003, 129).

Topovi su bili raspoređeni u skladu s planom uporabe tvrđave, s težištem prema selu Malborgettu odakle je očekivana francuska glavovina. Tu se našao i satnik Kupka iz 52. pješачke regimente kao fizička ispomoć Henselu oko završnih radova na utvrđivanju. Opskrba streljivom, hranom i lijekovima obavljena je u zalihama za šest tjedana. U gornjim, više pozicioniranim objektima, bila je razmještena postrojba satnika pl. Vučetića, dok su satnici Kupka i Cesar zaposjeli donje položaje uz cestu.¹¹

U tijeku 15. svibnja prodrla je dosta jaka prethodnica francuske armije prema Malborgettu koju je predvodio korpus Grenier s dijelovima divizija Dessaix, Abbe, Pachtod, Durutte i kraljeva garda. Zbog toga posada utvrde prekida poslove na utvrđivanju i sprema se za obranu. Dolazi do prvih djelovanja topnika koji uspijevaju zaustaviti francuski progon austrijskih začelnica i omogućiti im siguran prolaz. Sutradan francuski general Grenier šalje svoje izaslanike koji pozivaju posadu na predaju, ali im je zapovjednik obrane odgovorio:

"Naša zadaća je braniti se, a ne pregovarati".¹²

Kolona generala Dessaixa pokušava proboj, ali je dočekana s vrlo djelotvornom vatrom i odbačena s gubicima. U početku Francuzi nisu postigli neke značajnije učinke, jer su njihovi položaji bili na nižim kotama od austrijskih. Nakon neuspjelog pokušaja prisiljeni su pričekati glavninu snagu, osobito topništvo. Pokušaji osvajanja utvrde s boka i sa stražnje strane također su bili odbijeni. Primorani su odustati od daljnjih aktivnosti i čekati noć da bi pod okriljem mraka pokušali izvesti novi napad. Francuski potkralj Eugen stigao je te večeri u Malborgetto i nije bio zadovoljan što njegove snage ne mogu produžiti prema Beču gdje su se očekivale odlučujuće bitke. Zbog toga ubrzava aktivnosti na neutraliziranju utvrde, a da bi stekao taktičku prednost postavlja dio snaga na okolna brda, čime je dobio mogućnosti uspješnijega i efikasnijega topničkog djelovanja.

Ubrzo počinje novi napad. Francuske satnije, koje su napredovale cestom, odbačene su preciznom vatrom, dok su neprijateljski strijelci s položaja na obližnjim brdima opasno ugrozili branitelje. Ipak je nadtopnik Rauch uspio nakratko ostvariti prednost s obzirom na napadače. Na žestoku neprijateljsku paljbu uspio je izvući jedan top "trofuntaš" izvan zidina utvrde i preciznim gađanjem odbaciti francuske strijelce. Francuske snage otpočele su novi napad s okolnih položaja – uzvisine Col de Gos, na koju su uspjeli podići topničku bitnicu. I taj je pokušaj odbijen, a nastupanjem noći došlo je do obostranoga prekida vatre.

¹¹ Relation über die Verteidigung von Malborghet, KA, FA Italien, V, 188 preuzeto iz: M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 492.

¹² *Hrvatski graničari...*, 1908, 13.

Da bi izbjegli Napoleonov bijes zbog zastoja, francuski zapovjednici su očekivali da bi 16. svibnja – jer je odnos snaga bio povoljan - mogli savladati otpor branitelja. To se nije dogodilo, jer je obrana ostala čvrsta u svojoj nakani da ih do kraja brani bez obzira na žrtve. Popodne neprijatelj je ponovno zahtijevao predaju. Ovaj puta francuski izaslanik savjetuje braniteljima da se predaju, jer nasuprot njih stoje višestruko jače snage. Napomenuo je da dođe li do nastavka borbi nitko ne može očekivati milost njegovih vojnika, što dakako nije utjecalo na branitelje da, bez obzira na bezizlaznu situaciju, do smrti brane povjerene im položaje.

Oko ponoći neprijatelj je poduzeo novi napad, ali ga je spremna posada uz žestoku vatru opet odbacila. Bez granata za osvjetljavanje ciljeva posada je strepila od loše učinkovitosti topničke vatre i bojazni od francuskog proboja. Topnik Bartholomeo Burghaller iskrao se iz tvrđave, približio se neprijateljskim položajima i u podnožju tvrđave uspio je zapaliti praznu zgradu kojom je osvijetlio moguće ciljeve. Pod žestokom vatrom branitelja neprijatelj je opet odbačen sa značajnim gubitcima. Tako su branitelji Malborghetta po treći put uspjeli odbiti francuske napade.

Budući da su Francuzi došli do uvjerenja da na ovaj način ne će moći zauzeti Malborghetto, odlučili su poslati još jače snage u okolna brda da bi dominantnih točaka stekli potrebnu vatrenu prednost, osobito topništva. Osvanuo je 17. svibanj. Još uvijek budni ali iscrpljeni branitelji su se spremali na završne borbe i sigurnu smrt. Po izjavama svjedoka, zapovjednik obrane održao je posljednji govor na hrvatskom jeziku, kojim je ohrabrio svoje vojnike, spremne u izvršavanju povjerenih im zadataka umrijeti junačkom smrću.

Nakon govora i pregrupiranja snaga branitelji su opet zauzeli svoje položaje. Neprijatelj je u 9,30 otvorio žestoku vatru na tvrđavu iz dviju bitnica, koje su tijekom noći postavljene na okolna uzvišenja. Branitelji su na napad hrabro odgovorili, čime su neprijateljski strijelci na kraće vrijeme ušutkani. To je bio uvod u odlučujuću bitku – francuske kolone sa svih strana kreću na utvrdu. Oko jedan sat poslijepodne probijen je dio utvrđenih palisada u donjem dijelu utvrde, što je omogućilo Francuzima povoljniji položaj za nastavak borbi. Nastaje krvava borba prsa o prsa. Dok poginule branitelje nije imao tko zamijeniti, preko njihovih mrtvih tjelesa stizale su nove i svježije francuske snage. Tada se nadtopnik Rauch odlučio na posljednji korak. Da bi Francuzima onemogućio dolazak novih snaga, zapovjedio je braniteljima da ciljaju obližnje naselje Malborghetto, odakle su dolazili Francuzi. Premda je izazvao požar i rušenje zgrada uz cestu, pokušajem nije postigao neki značajniji uspjeh. Iako praćene kišom metaka s gornjih položaja Jezeranske kumpanije satnika

Vučetića, jake francuske snage uspijevaju sa stražnje strane provaliti u tvrđavu i ojačati snage koje već vode žestoku borbu s obranom. Kada je satnik Hensel opazio da Francuzi pokušavaju osvojiti donju "Wiesen bitnicu", potrčao je prema njima, ali je u tom trenutku bio lakše ranjen u sljepoočnicu. Držeći rubac na rani trčao je i dalje pozivajući branitelje: "*Držite se junaci!*". U borbi je pao pri "Wiesen bitnici", usmrćen s nekoliko uboda bajunetom, a preko njegova mrtva tijela Francuzi su nadirali u utvrdu.

Teško ranjeni satnik Kupka predao se jednom francuskom časniku, ali ga nije uspio spasiti od smrti podivljalih Francuza. Neprijatelj je zauzeo nadsvodeni prolaz i uspio osvojiti sljedeću "Schachtel bitnicu". Počelo je grozno klanje i nije bilo milosti za branitelje od razbjesnelih napadača. Većina Modrušana, koji su branili donje položaje i utvrde, bila je izmasakrirana bajunetama. Čak i podliječnik Hutzler, previjajući ranjenika, bio je ubijen. Uskoro su pala donja utvrđenja, čime je otvoren put prema Vučetićevim snagama u gornjem dijelu utvrde koje su tijekom borbi zbog ojačanja nižih položaja većinom bile napuštene.¹³

Vučetiću i Rauchu preostale su za obranu *Njemački čardak br. 2, Zwischen batterie br. 8 i Ugarski čardak br. 1* – gdje su nastavili očajničku borbu. Znatan dio Vučetićeve posade ranije je raspoređen na niže položaje kao ojačanje Modruškoj kumpaniji, gdje je uglavnom izginuo. U daljnjoj borbi Francuzi uspijevaju s tri strane osvojiti i posljednju topničku bitnicu koju je branila Vučetićeva posada. Među posljednjima hrabro pogiba i Vučetić, primivši više od trideset uboda bajunetama. Zajedno s njim pogiba pet graničara Zrnića iz Drežnice, poručnik Moser, zastavnik Torbić i mnogo pješaka iz Jezeranske kumpanije.

Koliki su bili stvarni gubitci branitelja – teško je reći. Budući da je Ogulinska regimenta nakon sklopljenog mira, ustupljena Francuzima, nedostaju iz tog vremena cjeloviti dokumenti i izvještaji iz kojih bi se mogli utvrditi točni gubitci. Prema raspoloživim izvorima od 268 Hrvata poginuo je 81, ranjeno ih je 120, a zarobljeno 47. Ostatak se uspio spasiti bijegom u okolne planine. Bitku su preživjeli: satnik Cesar, natporučnici Szaly i Šulekić, poručnik Rehm, zastavnik Jančić, nadtopnik Rauch, nadliječnik Bach, narednici Reser, Sabljak, Jure Vuković (dobitnik zlatne medalje za hrabrost, dobivši kasnije čin satnika), Sertić, Čeranić, vojnici Marko Perković, Marković i Mesić, razvodnik Dumenčić i Gerovac.¹⁴ Nisu utvrđeni ni francuski gubitci. Austrijanci navode oko 1.300, dok Francuzi "priznaju" 110 vojnika što je zasigurno premalo.¹⁵

¹³ *Hrvatski graničari...*, 1908, 16.

¹⁴ Bericht des in Kriegsgefangenschaft geratenen Oberleutnants Schullekich an das Kommando des Oguliner Grenzfanterieregiments Nr. 3 über die Erstürmung von Malborghet

Sl. 4. Albrecht Adam: Boj kod utvrde Malborghet 1809. (u posjedu Vojnog muzeja u Beču, reprodukcija iz osobne zbirke Branimira pl. Vučetića iz Zagreba).

Najbolji prikaz završne borbe vidljiv je iz priložene slike Albrechta Adama, ratnog slikara bečkog Dvora, koji je umjetnički i znalački oslikao dramatične trenutke završne borbe. Neprijatelj osvaja donje utvrde i juriša prema gornjim položajima satnika Vučetića. Odvija se krvava borba prsa o prsa, gdje nema milosti za protivnika. U pojedinim dijelovima slike vide se grozni detalji sukoba i klanja.

Zarobljeni vojnici, koji nisu bili ranjeni, trebali su biti strijeljani na livadi podno Malborgetta. Međutim, potkralj Beauharnais želio je saznati više o šačici austrijskih junaka koja je uspjela zaustaviti njegovu vojsku. I stvarno je razgovarao s preživjelim časnicima i poklonio im život. Od 47 zarobljenika, koliko ih je povedeno u Klagenfurt (Koruška), u putu je većina uspjela pobjeći.

und Predil, preuzeto iz: M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 498; Relation über die Verteidigung von Malborghet, KA, FA 1809, V, 188, preuzeto iz: M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 494-497 i 498-9; Agrammer Zeitung, IV. nastavak feljtona iz 1909.; *Hrvatski graničari...*, 18; A. VELTZÉ, 51.

¹⁵ *Hrvatski graničari...*, 1908, 18.

Rasprave u povodu stote obljetnice bitke

Godine 1882. obnovljena je tvrđava Malborghetto, da bi postala spomenik "Austrijskih Termopila", kamo su vojnici dolazili polagati prisegu u znak opisane junačke obrane. Kompleks je prozvan "*Henselova utvrda*". U njezinu podnožju stoji spomenik u obliku visoke piramide ispred koje leži brončani lav koji umire proboden kopljem, simbolizirajući mrtva heroja. Na ploči se nalazi natpis koji veliča Austrijanca Hensela, a o našim palim Hrvatima ovdje nema ni riječi! I sada o jednoj raspravi, koja se vodila 1909. godine u povodu 100. obljetnice proslavljene bitke. Tada je izdana spomen – medalja s likom satnika Hensela i Hermanna, a o zapovjedniku Vučetiću i njegovim suborcima Hrvatima ovdje ponovno nije bilo ni riječi.

Naime, podignuti spomenik na Malborgetta i službena vojno-povijesna literatura veličaju slavu inženjerijskog satnika Hensela kao zapovjednika Malborgetta, dok je zanemario ulogu satnika Vučetića i pripadnike Ogulinske regimente. Potomci ogulinskih ratnika htjeli su dokazati da je stvarni zapovjednik obrane bio satnik Mileta pl. Vučetić. Najprije se pokušalo 1852. godine u prigodi izdavanja knjige Paula Kussana, upravnog časnika Ogulinske treće nacionalne graničarske regimente, dakle u relativno kratko vrijeme nakon bitke. Kusan je na osnovi uvida u raspoloživu građu i saslušanja svjedoka događaja, objavio "*Kratku ujedinjenu povijest Ogulinske treće nacionalne graničarske pješачke regimente*" ("*Kurzgefaßte Geschichte des Oguliner dritten National-Grenz-Infanterie-Regiments*"). Na str. 26. i 27. te knjige navodi da je "*za veliko žaljenje da tako cijenjeni austrijski "Militär Zeitschrift", opisujući obranu spomenutih dviju drvenih utvrda (misli na Malborgett i Predil, op.a.) naveo tek imena poginulih topnika i glavnostožernih časnika. O zaista slavnoj sudbini Modruške, Jezeranske i Polojske kumpanije, tek usput je spomenuto da su to bili samo "krajišnici".*"¹⁶ Zasiurno se kao djelatni časnik nije upuštao u dublju raščlambu stvarnih događaja, jer bi time izazvao negativne reakcije svojih nadređenih, koji zasiurno nisu htjeli da jedan niži časnik nekakve graničarske regimente tamo negdje u Vojnoj krajini, dovodi u sumnju verificirane povjesnice pojedinih bitaka, zaslužnih zapovjednika i postrojbi.

Na novu ozbiljniju reakciju trebalo je čekati još pedesetak godina, da se plemenita žrtva poginulih Hrvata do kraja dostojno verificira. Potomci slavni ratnika nisu željeli da herojstvo predaka padne u zaborav. Novinar i istraživač Wilhelm von Dorotka-Ehrenwall, na inicijativu i pribavljene dokaze obitelji Vučetić (u kojoj je tada bilo dosta visokih časnika), objavio je u početku svibnja 1909. u četiri nastavka podlistak u zagrebačkom listu "*Agramer*

¹⁶ P. KUSSAN, 1852, 26-27.

Zeitungu". Podlistak je bio baziran na neobjavljenom ratnom dnevniku sudionika bitke već spomenutog satnika Jure Vukovića. Nažalost, ne zna se daljnja sudbina toga dnevnika. U Malborgettu su Hrvati činili 88 % obrane. Među časnicima je satnik Vučetić bio časnik najvišeg čina. Dorotka-Ehrenwahl polazi od činjenice da je Mileta pl. Vučetić ulaskom u tvrđavu, bio je već 16 godina satnik, dok je Hensel tada imao svega 28 godina i da je bio inženjerijski satnik II. klase. Nasuprot tome Vučetić je bio časnik pješništva. Sporna je bila navodna izjava nadvojvode Johanna, kojom je odgovorio na molbu Hensela da mu povjeri zapovjedništvo u tvrđavi: *"Vi ste sagradili utvrdu i vi ćete je znati braniti"*. Dorotka-Ehrenwahl smatra da to ne znači da ga je imenovao stvarnim zapovjednikom svih snaga u utvrdi.¹⁷ Stanje završne faze bitke govori u prilog toga da je Hensel imao samo tehničke zadaće u obrani i pripremi utvrde za prihvatanje snaga, ali ne i faktičko zapovijedanje. Hensel je poginuo na najnižoj točki obrane. Prema shemi utvrde (u prilogu) Vučetić se nalazio pri nadvišenoj tvrđavi br. 2 ("Deutsche Blockhaus") odakle je imao pregled bojišta i time mogao voditi obranu. I u Veltzeovoj knjizi vidljivo da je Vučetić zapovijedao obranom.¹⁸ Ove navode potvrđuje i satnik Paul Kussan, koji navodi:

*"Da bi podržali daljnje povlačenje i držali odstupnicu našoj vojsci u obrani čardaka kod Malborgeth-a ušle su Jezeranske i Modruške kompanije pod zapovjedništvom kapetana pl. Vučetića i Cesara. One su u uskim planinskim klancima najsrčanije tri dana sprečavali prodiranje francuskih trupa, te su junački odbijali bijesne napade Francuza"*¹⁹

Međutim, na 200. obljetnicu u svibnju 2009. godine došli smo na Malborghett gospodin Branimir pl. Vučetić i ja, položili smo, uz službene vijence Austrije, Italije i Francuske, i naš vijenac. Željeli smo obilježiti smrt hrabrih Hrvata i poklonili se njihovoj žrtvi. O ovoj obljetnici objavljeno je nekoliko priloga u "Hrvatskom vojniku", glasilu Ministarstva obrane RH²⁰ te kraći prilog na Hrvatskoj televiziji u emisiji "TV kalendar" u svibnju 2009. godine. U suradnji s organizatorom obljetnice na popratnoj izložbi u Malborghettu na počasnom mjestu izvješen je portret Milete pl. Vučetića. I u knjizi autora Raimonda Domeniga "I Francesi erano qui 1797 – 1805 – 1809/1814", koja je objavljena ovom prigodom, navedene su zasluge naših predaka.²¹ Time smo koliko-toliko ispravili jednu povijesnu nepravdu.

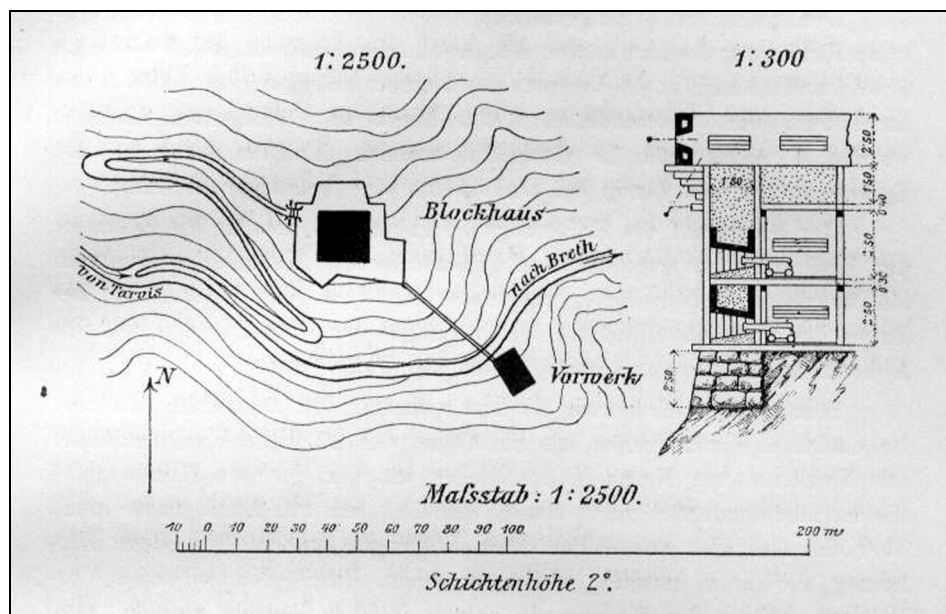
¹⁷ A. VELTZÉ, 1909, 38.

¹⁸ A. VELTZÉ, 1909, 43.

¹⁹ P. KUSSAN, 1852, 26.

²⁰ N. TOMINAC, Hrvatski vojnik 249-250 i 251-252, 253-254.

²¹ R. DOMENIG, 2009, 154.

Sl. 5. Austrijska utvrda na Predilu (V. Klavara, 2003, 195).

Bitka za prijevoj Predil

Bitka za Predil (slov. Predel) odvijala se gotovo u isto vrijeme kada i bitka za utvrdu Malborghett. Prijevoj Predil leži na granici Italije i Slovenije u gornjem toku rijeke Soče i nalazi se na strateškoj cesti koja iz Gorice vodi dolinom rijeke Soče u austrijsku Korušku. Kod Predila cesta prelazi vrlo važan uski strateški gorski prijevoj. Zbog njegove izuzetne važnosti tamo je sagrađena obrambena utvrda. S njezinom gradnjom se započelo u rano proljeće 1809., uz brojne prekide radova. Pojedini bočni tvrđavni objekti uopće nisu započeti, osobito oni između čardaka i ceste. Tim su se smjerom kretale znatne francuske vojne snage pod zapovjedništvom generala Serasa. Za Francuze taj je smjer bio pomoćni u odnosu na glavni preko Malborgheta.²²

Topovi iz utvrde mogli su paljbom dobro pokrivati veći dio prilaza. Na desnom boku nalazi se velika strmina rječice Prediljke koja je štitila prilaz utvrdi. Lijevi, šumom obrašteni i prema obronku okrenuti bok, bio je uvelike ugrožen. Da bi se to poboljšalo, trebalo je na brežuljku sjeverno od Mangartova mosta sagrađiti pojedine objekte, ali se zbog pomanjkanja vremena i novca to

²² M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 389-400.

nije dogodilo. Inženjerski kapetan Ivan pl. Hermann vodio je gradnju utvrde. U vrijeme povlačenja iz Italije, po nalogu nadvojvode Johanna, upućen je u Predil da osposobi utvrdu za prihvat ljudstva. Prispjevši tamo nije zatekao nikoga osim nekoliko građevinskih radnika. General-bojnik grof Nobili došao je 13. svibnja na pregled utvrde i dao zadaću satniku Hermannu da u kratkom vremenu dopremi hranu, streljivo i vodu. Za izvođenje značajnijih radova nedostajalo mu je radne snage, materijala i posebno vremena.²³

Dana 13. svibnja u utvrdu kao prethodnica dolazi skupina novaka pukovnije Allvintzy: 16 topnika sa sedam topova i nekoliko pušaka - dvokuka. Idućeg dana stigoše u Predil dvije satnije Slunjske 4. nacionalne graničarske pješačke regimente, a spomenuti novaci iz pukovnije Allvintzy zbog nedovoljnog borbenog iskustva povlače se izvan područja borbi. Kako je za posadu u utvrdu bilo raspoloživo samo 150 mjesta, satnik Hermann kao jezgru snaga obrane ostavio je iz sastava Slunjana *Krstinjsku kumpaniju* (satniju), pod zapovjedništvom satnika Jurja Vitkovića. Iz sastava *Vojničke kumpanije* prihvaćen je samo manji dio ljudstva, a ostatak je određen za posluhu topova. Prema tomu obrana se sastojala od dva časnika (satnik Vitković i poručnik Ivan Despot), 12 dočasnika, devet razvodnika, jednog bubnjara i 168 pješaka, ukupno 192 pripadnika. Tu je ostao i liječnik Henschel iz pukovnije Strassoldo.²⁴

Na dan 15. svibnja stiže do Predila još jedna slunjska postrojba *Lađevačka kumpanija* (satnija) satnika Jankovića, koja je zbog zamora i brojnih ranjenih pripadnika zahtijevala ulaz u utvrdu. Satnik Hermann nije odobrio ulaz zbog nedostatka raspoloživog prostora, hrane, vode i streljiva. Zbog vrlo teškog stanja u satniji, velikog broja ranjenih i iscrpljenih pripadnika, popušta zahtjevu Lađevčana i uzima dva časnika: natporučnika Trifuna Vilu i zastavnika Mihajla Mačešića, jednog desetnika, razvodnika, 14 strijelaca i nekoliko za hod nesposobnih vojnika. S preostalim dijelom satnije satnik Janković odluči nastaviti povlačenje. Brojno stanje Slunjana time je povećano na 222 pripadnika, čime je ukupna posada utvrde imala 242 momka, uključivši zapovjednika, liječnika, 16 topnika i dva inženjerca. Preostali dio satnije Janković uspio se povući preko brda za glavninom vojske. Satnik Janković je zbog iznemoglosti i vjerojatne bolesti zaostao iza svoje satnije i uspio se povratiti u utvrdu.²⁵

Nedugo nakon toga stiže do utvrde francuski divizijski general Seras,

²³ A. VELTZÉ, 1909, 20.

²⁴ A. VELTZÉ, 1909, 20.

²⁵ A. VELTZÉ, 1909, 20.

koji se zbog topničke paljbe s tvrđave morao zaustaviti. Bez borbe nije mogao dalje. O tome izvješćuje princa Eugena Beauharnaisa tražeći daljnje upute. Njegova kolona bila je zaista u teškom položaju: snage su se našle u tijesnom klancu, a logistička potpora bila je onemogućena, jer su prilazne ceste bile zakrčene brojnim kolima koja su prevozila ratni materijal. Ni mnogobrojno topništvo nije mu koristilo zbog nepovoljne konfiguracije terena.

Sutradan, u zoru 16. svibnja, zauzele su francuske prednje snage položaje na zapadnom rubu tjesnaca na potoku Mangart, svega nekoliko stotina metara pred utvrdom. Nakon prispjeha potkraljeve zapovijedi da se utvrda mora što prije zauzeti, u tri sata poslije podne general Seras poziva protivnika na predaju, obećavajući mu slobodan odlazak. Satnik Hermann odbija taj poziv. U to se vrijeme razmjenjuje međusobna paljba nižeg intenziteta, uglavnom bez uporabe tvrđavnog topništva. Seras se zatim odlučuje na djelovanje topništva, premda je zbog uzvišenog položaja utvrde imao malo izgleda na uspjeh. Tijekom noći Francuzi uspijevaju postaviti nekoliko topova na obronku brda Plane iznad utvrde i počinju djelovati u zoru 17. svibnja. Od toga djelovanja na utvrdu nastaju znatna i opasna oštećenja, osobito na drvenim palisadama izvan utvrde, što je smanjilo zaštitu pješaka. Zbog toga ih satnik Hermann povlači u unutrašnjost utvrde.

Poslije podne general Seras opet šalje izaslanika s pozivom na predaju. I on se vraća s negativnim odgovorom, a borba se nastavlja sve do mraka. Kasno u noći general dobiva od potkralja obavijest o padu Malborghetta i Tarvisia, te zapovijed da 18. svibnja mora pod svaku cijenu probiti put prema sjeveru. Za ojačanje snaga stavlja mu princ Eugen na raspolaganje dvije bojne *60. linijske pukovnije*, koja se kretala prometnicama zapadno od Predila, jedan kombinirani voltizerska bojna i dva topa. Ujedno je usmjerio dio snaga od Tarvisia tijekom večeri 17. svibnja prema Predilu da bi utvrdu napali s leđa čim general Seras počne juriš. Zadaća je jasna: osvojiti utvrdu bez obzira na gubitke. U tri sata ujutro, Seras šalje 4. bojnu/1. lake pukovnije i četiri voltizerske satnije uz obronke, da se ukline u lijevom boku velikog čardaka, a zbijene grenadire upućuje tjesnacem potoka Prediljke da bi zaposjeli položaje nasuprot desnom boku utvrde. Uz vatrenu potporu topa šestfuntaša grenadiri uspješe, unatoč velikim gubicima, prodrijeti naprijed.

Do osam sati uspijeva desna napadna kolona zaposjesti okolne uzvisine, a bojnik Grenier s tri bojne ušao je u zaleđe utvrde. Francuske snage opkolile su na efikasan domet pješačkog naoružanja cijelu tvrđavu. Time je njezina sudbina bila zapečaćena. General Seras je još oklijevao s početkom juriša u nadi da će se branitelji ipak predati. Očekivao je da će posada shvatiti uzaludnost daljnjeg otpora.

Sl. 6. P. J. Geiger: Boj kod utvrde Predil 1809. (V. Klavora, 2003, 224.)

U osam sati ujutro došao je u pratnji jednoga francuskog časnika u Malborghettu zarobljeni natporučnik Šulekić i predao braniteljima treći poziv na predaju. Usput ih je obavijestio o nepovoljnim događajima kod Malborghetta i Tarvisija. Premda se posada pribojavala za svoju sudbinu i strepila od strašne smrti na oštricama francuskih bajuneta, satnik Hermann nije htio potpisati ponudenu predaju. Predao je francuskim izaslanicima pismeni odgovor da se on i njegova posada za domovinu ne boje umrijeti.²⁶

Budući da je postojala opravdana opasnost da natporučnik Šulekić posadi prenese negativan Hermannov odgovor, Hermann je zaprijetio posadi da će biti pogubljen svatko tko se bude htio predati. Odmah nakon povratka izaslanika počela je žestoka paljba sa svih strana po utvrdi. Na njoj su nastala velika oštećenja, osobito od topa šestfuntaša: pod njegovom vatrom pretvorila se nezavršena predutvrda gotovo u ruševinu. Seras iskoristi učinke svog topništva

²⁶ V. KLAVORA, 2003, 208 i nadalje.

i po četvrti put oko 14,00 sati pozva satnika Hermanna na prekid besmislenog otpora i daljnog krvoprolića. I opet bez uspjeha. Po potkraljevu nalogu general Seras bio je prisiljen na juriš. Odredio je jednu bojnu iz sastava 53. linijske pukovnije za ojačanje snaga na višim položajima, a 4. bojnu/35. pukovnije određuje kao jurišne snage, čim se snage u dodiru uklone u protivničke bokove. Razorno topničko djelovanje po utvrdi i nadalje je nastavljeno.

U 17,00 sati general Seras daje znak za završni napad. U kratkom roku ušli su grenadiri u predutvrdu, pregazili preživjele branitelje osim osmorice vojnika i jednog časnika koje su zarobili. Zatim krenuše prema uzvišenju s čardakom, prema kojemu su istodobno krenule jurišne kolone 60. linijske pukovnije zajedno sa snagama s okolnih uzvisina i odjelima 35. pukovnije. Francuski inženjerci uspijevaju porušiti drvene palisade i otvoriti put jurišnim snagama, koje Slunjani dočekaše žestokom paljbom. Time su prisilili napadače na povlačenje. Još se jednom pojavi izaslanik pred čardakom s ponudom o predaji. Branitelji odgovoriše paljbom iz puškarnica, obznanivši svoju odluku da ostaju vjerni vojničkoj prisezi i odluci da do posljednjeg vojnika obrane povjerene im položaje.

Pošto su svi juriši na hrabre graničare bili skršeni, napadačima ostade na raspolaganju posljednja solucija: zapališe drveni čardak. Kada je požar zahvatio cijelu zgradu satnik Hermann s preživjelim braniteljima pokuša očajnički korak: juriš na neprijatelja. Mnogi njegovi vojnici u jurišu poginuše, najvećim dijelom pod francuskim bajunetama, a dijelom pod ruševinama gorućih greda. Nešto kasnije vatra zahvati i skladište strjeljiva. Francuzi se uspješe na vrijeme skloniti, a ostatci zgrade s hrabrim braniteljima odletješe u zrak. Malen broj Slunjana uspio je preživjeti. Ranjeni i onesviješteni vojnici pali su među leševe poginulih suboraca, gdje ostadoše zaklonjeni od fanatiziranih napadača. Na taj se način spasio narednik Golek s još četiri Slunjana i jednim topnikom. Tu treba uračunati i dio zarobljene posade predutvrde (osam zarobljenih), i četiri vojnika koji su do mraka ostali u ruševini i u noći uspjeli se izvući i pobjeći. Od 242 pripadnika, na životu ih je ostalo samo 19, a ostali su izginuli.²⁷

Među zarobljenima bio je i satnik Janković, koji se bolestan naknadno priključio posadi, ali nije aktivno sudjelovao u borbi. Potkralj je obznanio gubitak Francuza: 150 mrtvih i ranjenih, što bi zbog velikog intenziteta borbi i završnog juriša na utvrdi moglo odgovarati istini.

²⁷ *Hrvatski graničari...*, 1908; Bericht des Szluiner Grenzinfanterieregiments Nr. 4 samt dem mit dem feldwebel Gollek aufgenommenen Protokoll über die Verteidigung des Bolchhauses am Predil, KA, FA 1809, 9. Korps, V, 22, i Aussage auf befehl des löbl. K.k. Szluiner Regimentskommando über die Eroberung bes Blockhauses zu Oberbreth aufgenommen, preuzeto iz M. HOEN – A. VELTZÉ, 1908, 500.

Hrabri Slunjani ispunili su u cijelosti svoju zadaću, zadržali generala Serasa i onemogućili mu pravodobno grupiranje francuskih snaga u pohodu prema Beču. Ova su stradanja ipak bila uzaludna jer su konačnu sudbinu rata odlučile bitke i austrijski porazi na sjevernom ratištu u Bavarskoj i u okolici Beča. Junačka borba Slunjana za Predil, te Jezeranske i Modruške satnije za Malborghett rijedak su primjer visokog vojničkog morala, što je izazivalo divljenje ne samo u vlastitoj vojsci nego i u neprijatelja. Ovi su se događaji redovito slavili i obilježavali u vrijeme Austro-Ugarske Monarhije kao važni događaji iz austrijske vojne povijesti. To je ujedno bio spomen dan slavne *k.u.k. 79. pješačke pukovnije "Grof Josip Jelačić"* iz Otočca kao slijednice postrojbi koje su ginule u tim bitkama.²⁸

Na naše hrabre "hrvatske Leonide", koji su hrabro braneći čast svojih zastava odlazili u sigurnu smrt, gotovo se zaboravlja. Pokušajmo se nakon dvjesta godina sjetiti njihovih vojničkih djela, odati im počast i dostojno se pokloniti njihovoj žrtvi tamo negdje u Alpama, daleko od rodne grude.

Objavljeni izvori:

Maximilian v. HOEN, Alois VELTZÉ, *Krieg 1809*, II. svezak, Beč 1908.

Hrvatski graničari u austrijskim Termopylima, (autorizirani prijevod segmenata knjige "Krieg 1890" – II svezak od Hoen-a i Veltze-a, 1908), Tiskara Maravić, Zagreb 1908,

Militärsematismus des Kaiserthumes, 1914.

Literatura

Franz BACH, *Otocaner Regiments-Geschichte. Vom Ursprung dieser Gegend, ihrer Bevölkerung und ihrer Schicksale*, Karlovac, 1855.

Raimondo DOMENIG "I Francesi erano qui 1797 – 1805 – 1809/1814", Malborghetto – Valbruna (Italija), 2009.

Fedja KLAVORA, *Predel 1809*, Tolmin, 2007.

Vasja KLAVORA, *Bonaparte ob Soči 1797*, Klagenfurt, 2003.

Paul KUSSAN, *Kurzgefaßte Geschichte des Oguliner dritten National-Grenz-Infanterie-Regiments*, Wien, 1852.

Carl MATASIĆ, *Heldentaten der Otocaner*, Dubrovnik 1896.

Karl NEUHOFER, *Malborghet 1809*, Österreicher Milizverlag, Salzburg, 1997.

Carl SCHNARDA, *Kurzgefaßte Geschichte des k.u.k. Otocaner Infanterie-Regiments Graf Jellacic No 79 und seiner Stammregimenter*, Zagreb, 1898.

Alois VELTZÉ, *Österreichs Thermopylen 1809*, Wien i Leipzig, 1909.

²⁸ *Militärsematismus des Kaiserthumes*, 1914, 374.

Milan (Emil) pl. VOINOVICH, *Bojevi u Lici, u ostaloj Hrvatskoj i Dalmaciji godine 1809* (prijevod Mavre Špicera), Zagreb, 1907.

Gustav WOLFF, *Des Otocaner Infanterie-Regimentes Graf Jellacic Nr. 79*, Wilhelm Braumüller, k.u.k. Hof- und Universitäts-Buchhändler, Beč 1903.

Novine

"Agrammer Zeitung" broj 107 i dr. - feljton "Hrvatski Leonida" posvećen Mileti pl. Vučetiću, početak svibnja 1909.

Vladimir BRNARDIĆ, *Vojskovođa, car i genij*, Hrvatski vojnik broj: 247-248.

Nikola TOMINAC, *Bitka kod Malborghetta*, Hrvatski vojnik broj: 249-250.

Nikola TOMINAC, *Bitka kod Predila*, Hrvatski vojnik broj: 251-252, 253-254.

Nikola TOMINAC, *Napoleonovi ratovi 1809-Bitka kod Malborghetta*, Glasnik Hrvatskog plemićkog zbora broj: 8/2010.

Internetske stranice

Branimir pl. VUČETIĆ, *Bitka kod Malborgetha 1809*, Zagreb 2009, (www.stajnica.com)

CROATIAN BORDER REGIMENTS IN THE 1809 FRENCH-HABSBURG WAR

Summary

In order to investigate the significant events of our military history the author publishes the results of research into the participation of the Croatian border regiments in the French-Habsburg war of 1809. He gives a retrospective on the neglect and evaluation of our soldiers in specific battles although they made an immeasurable contribution to them, as in the attempts to correct this injustice later.

Keywords: Napoleon, French-Habsburg war of 1809, Croatian military history, Malborghett, Predil, Oguliner Grenzinfanterieregiments Nr. 3, Szluiner Grenzinfanterieregiments Nr. 4.